

(Политика: 15.07.2009)

Владајућа коалиција у последње време далекосежно мења карактер политичког система у Србији, и то тако што мења однос грана власти у корист владе, а на штету Скупштине Србије. Наиме, доноси се закони којима парламент преноси своје суштинско овлашћење на републичку владу и њене акте.

Да на практичном примеру прикажем ову технологију. Садржај новог Закона о пољопривреди и руралном развоју крајње је сужен на декларативне приче о циљевима и методима пољопривредне политике и о лепим стварима који ће њиховим спровођењем бити постигнути, као што су јачање конкурентности и профитабилности, здрава храна итд, затим на инаугурисање Стратегије пољопривреде и руралног развоја као оквира помоћу кога ће утврђени циљеви бити реализовани и, на крају, на сасвим непотребан, школски списак дозвољених врста подстицаја пољопривреде (регрес, премија, кредит итд).

А где су, питање је, озакоњени ти подстицаји, где се прописује који ће се од њих користити, ко има право на њих и у ком износу, како се и када деле, јер, свакако, да би се ангажовале државне паре и да би неко стекао право на државне паре (субвенције) потребан је закон који ће све то да регулише.

Е, то је оно о чему говорим: поменути закон све те послове једноставно препушта влади, јер каже да „влада прописује за сваку буџетску годину врсте и облик подстицаја, обим, услове и начин остваривања права на поједине врсте и облике подстицаја и одређује кориснике подстицаја”, а на основу стратегије пољопривреде и националног програма.

Али ако парламент усваја стратегију и националне програме онда је све у реду? Не, није, и њих доноси влада, како налаже овај закон. Другим речима, влада одређује политику развоја пољопривреде кроз стратегије и планове, а онда на основу њих сама одређује мере (подстицаје, висину, ко има право на њих итд). А шта ради парламент, тај највиши представнички орган у држави? Он доноси закон (хм, већ га је донео) и он одобрава републички буџет у коме се једна сумарна ставка односи на пољопривреду. Он, тај „извор и утока власти”, неће ни знати који подстицаји постоје, колики су и ко на њих има право, а камоли да о њима каже неку реч или да, не дај боже, баш он одлучује о пољопривредној политици и њеним детаљима.

Да је овај закон јединствен случај можда би се и могло прогледати кроз прсте. Али не, сви економски закони који сада излазе из скупштине направљени су на исти начин. Ево, исти је скорашњи Закон о запошљавању, где влада прави стратегију и на основу ње припрема мере и троши паре.

Исти је и предлог Закона о регионалном развоју, који хладнокрвно препушта влади да располаже средствима кроз програме регионалног развоја, а на основу стратегија које она сама доноси. Парламенту се и овде дозвољава само да у буџету изгласа оквирни износ суме за регионални развој, док ће се влада побринути за све остало. И заиста, зашто да се посланици муче са питањима као што су какав је регионални развој потребан Србији, којим се инструментима то има постићи, где да буду нагласци, каква структура подстицаја да се примени, ко да има права на подстицаје и помоћ и слично. Не, све ће то брижна влада преузети на себе, а посланицима преостаје само да га гласају. Како им се каже.

И заиста, овакав концепт поделе послова између владе и парламента јасно доказује изнету тврдњу – да се минимализује улога законодавног тела, а да стварну власт преузима влада и проширује је далеко преко граница које су у духу Устава Србије, који, подсетимо се, предвиђа класичну поделу власти на три гране. Овде се даје право извршној власти да својим одлукама уређује материју која, без сумње, припада области закона.

Откад постоје савремени парламенти, искључиво се законом уређују права грађана и њихов положај према фискусу (државној благајни), као што се и једино законом може прописивати расподела државног новца. Тако се, на пример, само законом може увести или променити неки порез, а не било каквим документима владе, па звали се они стратегије, национални планови или обичне уредбе. У противном се дерогира законодавна функција парламента и уводи свевласт извршне власти. А то није добро, како знамо и из теорије и из политичке историје. Скупштина се сада своди на гласачку машину о декларативним стварима. Некада су такви посланици звани аминашима, пошто су аминовали све што им се да.

(Аутор је директор економских студија ЦЛДС-а)